

WELCOME TO THE MALDIVES WAS HERE

VI KÄNNER DET SOM EN SOLIG SEMESTERORT
MEN FRÅN MALDIVERNA REKRYTERAS
REKORDMÅNGA JIHADISTER TILL KRIGET
I SYRIEN OCH IRAK. CAFÉ RAPPORTERAR
FRÅN IS EGET PARADIS.

AV JOHAN AUGUSTIN

Oppositionsledaren och tidigare folkvalde presidenten Mohamed Nasheed har kallats Maldivernas Mandela. I dag lever han i exil i London efter att ha dömts till 13 års fängelse för terrorism (bild från rättegången 2015). Nasheed anklagar den sittande regeringen för att hålla jihadisterna – många av dem före detta militärer – under armarna.

Maldivernas nuvarande president Abdulla Yameen tog makten 2013 och förnekar att landet har några problem med jihadism. Samtidigt finns uppgifter om att landet har det största antalet jihadister per capita som har lämnat önationen för kriget i Syrien och Irak.

Budskapen på demonstranternas hemmatillverkade pappskyltar är tydliga: "Nej till korruption" och "Kräv minmilön". Den kvava luften står stilla i de tränga kvarteren i vad som brukar kallas världens mest kompakta huvudstad – Malé. Svetten klibbar fast i deltagarnas kläder. Trots att det är sen eftermiddag flämtar termometern runt 35-gradersstreck. Demonstranterna ropar slagord mot kravallpoliserna som bildar barrikader på var sin sida av motståndarna. Målet för folkmassan, som består av ett hundratal människor, är att gå cirka två kilometer på huvudgatan och visa sitt missnöje med den sittande maldiviska regeringen. Ett lika stort antal poliser har dock redan stängt av gatan, de har fått stränga order om att demonstrationen inte får hållas. Ordningmakten bildar kedjor och hindrar lokalborna från att ta sig ner mot centrum av staden. Representer från sekulära oppositionspartiet Maldiviska demokratiska partiet (MDP) ropar politiska budskap genom megafoner som får demonstranterna att trycka på men kravallpoliserna håller stånd. En av dem,

iförd mörka solglasögon, närmar sig mig med uppmaningen: "Vad gör du här, följ med!" På väg till förhör kommer en annan polis och säger till Café att avlägsna sig från platsen.

Demonstrationer är vanliga i Malé – vid tidigare demonstrationer har det förekommit tårgas och massarresteringar – men dagens aktion går relativt lugnt till. På husväggarna längs huvudgatan sitter affischer av den förre folkvalde presidenten och grundaren av MDP (Maldivernas demokratiska parti), Mohamed Nasheed, som i mars 2015 dömdes till 13 års fängelse för terrorism. Den hos folket mycket populära Nasheed kallas Maldivernas Mandela, och har sedan januari 2016 varit i London där han genomgår behandlingar för ryggbesvär.

Nuvarande presidenten Abdulla Yameen har med Maldivernas progressiva parti (PPM) makten sedan november 2013. Hans halvbror Maumoon Abdul Gayoom satt som enväldig härskare i Maldiverna under 30 år fram till 2008, då Nasheed valdes till president genom en jordskredsseger i landets första fria demokratiska val. Känd som en förkämpe inom mänskliga rättigheter och klimatfrågor, med politiskt mål att inrätta demokrati i önationen, kom det därför som en chock

för många när den förre presidenten dömdes för terrorism. Detta sedan han låtit gripa en överdomare som han ansåg vara lierad med den tidigare presidenten Gayoom. Militären har förnekat en politisk kupp men säger att man uppmanat Nasheed att avgå. Sedan dess har Maldiverna dragits ner i ett politiskt kaos där mänskliga rättigheter och pressfrihet återigen begränsas. En som ser det hända är den politiska redaktören Zaheena Rasheed på tidningen *Maldives Independent*, som deltar i demonstrationen i Malé.

– Av alla journalister i Maldiverna har 94 procent blivit hotade. Även jag har fått dödshot riktade mot mig, berättar hon.

Hennes kollega, reportern Ahmed Rilwan, försvann i augusti 2014 och har inte syns till sedan dess. Rilwan skrev om politik, politiska gäng och islamisk extremism och skaffade sig många fiender.

– Genom Rilwans försvinnande tystade de yttrandefriheten, fortsätter Zaheena Rasheed.

"De" i sammanhanget beskriver hon som "politiska gäng" som drar nytta av att sekulära Nasheed för närvarande är ute ur bilden.

– Religiösa grupper har fått fritt spelutrymme nu.

FOTO IBL

Maldiverna har två ansikten. Men stora delar av omvärlden ser bara ett: det tropiska paradiset med lyxresorter utspridda i Indiska oceanen och öar omgivna av färgrika korallrev där turisterna kan snorkla och dyka med rockor, hajar och havssköldpaddor. Hit kommer över en miljon turister om året, och inte minst det ökande antalet kineser med välfyllda plånböcker gör just turismen till Maldivernas största industri. Resorterna är belägna på öar i den utspridda arkipelagen där utlandsbesökarna dricker paraplydrinkar iklädda bikinierna, och som ofta ligger på långt avstånd från öarna där lokalbefolkningen bor (resorterna är undantagna de strikta lagar som förbjuder alkohol i det muslimska landet).

Men sedan finns den andra, okända sidan: Maldiverna har det största antalet jihadister per capita som har lämnat önationen för kriget i Syrien och Irak. Av landets omkring 400 000 invånare är över 200 kända jihadister, enligt en undersökning från oppositionen. Men Zaheena Rasheed hävdar att antalet är betydligt större.

– Det är antagligen mellan 2 000 till 3 000 krigare vi pratar om.

Den folkvalda – och numera terrordöm-

"DET ÄR ANTAGLIGEN MELLAN 2 000 TILL 3 000 JIHADISTKRIGARE SOM VI PRATAR OM."

de – tidigare presidenten Nasheed har vid upprepade tillfällen varnat för islamisk extremism inom landets gränser. Men det är ingenting som den nuvarande regeringen erkänner. Enligt tidigare uttalanden från Nasheed är majoriteten av de kända jihadisterna exmilitärer. Att den sittande regeringen vill vidmakthålla relationen med islamisterna står klart sedan pro-IS möten har hållits helt öppet, utan att polisen ingripit och utan att återvändande IS-krigare åtalats.

När tidningen *Maldives Independent* hävdade att Maldiverna är en grogrund för extremistiska rörelser har president Abdulla Yameen nekat.

– Han säger att det inte finns några problem, fortsätter Zaheena Rasheed.

Eftersom landet är beroende av intäkterna från turism hade en terroristattack mot turister varit förödande. Än så länge har det inte inträffat men Zaheena Rasheed tror att det är en tidsfråga innan det sker.

Maldivernas huvudstad är inte vacker. Sliten, och med byggnaderna tätt inpå varandra. Många av husen ser förfallna ut. Trängseln är påtaglig: på de smala gatorna samsas bilar, cyklar och gående. Sopor slängs direkt på gatan och fastnar i avloppssystemen när det kommer ett skyfall (vilket det ofta gör i tropikerna). Malé, som ofta beskrivs som världens minsta huvudstad, har vuxit fram på en ö. Här huserar halva landets befolkning, ett par hundra tusen människor. Avsaknaden av attraktioner och aktiviteter gör att många turister betraktar Malé som en transitplats på väg från den närliggande internationella flygplatsen till resorterna på öarna. Man kan tillbringa en hel dag i staden utan att se någon annan västerlänning. Vid en vägkorsning fastnar den intensiva trafiken i alla korriktningar och problemet blir

Oppositionsledaren Mohamed Nasheed hoppas ställa upp i valet igen 2018.

Shauna Aminath från oppositionspartiet MDP menar att regeringen gör allt för att stävja en växande medelklass: "De vill ha en lågutbildad befolkning, där allt är centrerat till Malé."

tydligt: staden är överbefolkad och börjar nå sin bristningsgräns.

Det är skymning. Från en minaret hörs böneutrop och män tar av sig sandalerna och går upp för en mosaikmönstrad marmortrappa och in i en moské. Ett regnoväder drar in över staden och den avgastyngda luften rensas på några ögonblick. Träden och buskarnas blommor sprider plötsligt dofter som påminner om de frodiga resortöarna. En kvinna i svart niqab sitter bak på en vespa som sveper förbi. Hennes sotmålade ögon tittar ner i den fuktbelagda asfalten. De senaste åren syns allt fler heltäckande kvinnor med niqaber och burkor på Malés gator, samtidigt som allt fler män låter sina skägg växa. Huvudstadens många moskéer är välbesökta och pengar till renoveringar och nybyggen kommer från Saudiarabiens wahhabism, vilket är den fundamentalistiska grenen av islam. Många unga maldivier har rest till länder som Egypten, Malaysia och Pakistan för att studera vid religiösa madrassaskolor – och återvänt till hemlandet med fundamentalistiska tankar.

– Mellan 2004 och 2012 hade vi yttrandefrihet. Det har vi inte längre. Nu är det mer religiöst, säger Abdul Majeed Abdul Bari som är en av grundarna till det konservativa islamistiska Adhaalath-partiet, på oppositionspartiets kontor i Malé.

Den ökande extremismen är ett problem som Maldiverna måste ta itu med, menar han. Abdul Bari är även universitetslektor vid Maldivernas nationella universitet. Han ser ett ökat problem med radikalisering och vill genom sin undervisning få elever att förstå islam och inte se religionen "som radikal fundamentalism". Abdul Bari

TRÅNGBODD ÖNATION

Maldiverna är en östat i norra Indiska oceanen som består av 26 atoller med omkring 1 200 öar varav cirka 200 är bebodda. Befolkningen närmar sig 400 000 varav hälften bor i huvudstaden Malé.

Maldiverna var ett brittiskt protektorat från slutet av 1800-talet som styrdes av sultaner, och landet blev självständigt 1965. Maldiverna härstammar från sydindier, singaleser och araber. Befolkningen är fortfarande ung men den tidigare snabba befolkningsökningen har avtagit. Utöver maldiverna finns det omkring 80 000 gästarbetare i landet, en stor del är kineser som kan kommunicera med den allt större andelen kinesiska turister på resorterna. Turism är Maldivernas viktigaste näring och över en miljon turister besöker årligen önationen. Fisket är också viktigt, framför allt tonfiskfisket, och båda sektorerna har bidragit till den starka tillväxten. Exporten består främst av fiskprodukter. Olja och livsmedel är viktiga importvaror, och Maldiverna har en negativ handelsbalans, importen är betydligt större än exporten.

Den sunnitiska inriktningen inom islam är statsreligion, och för att få medborgarskap måste man vara muslim. Utlänningar kan utöva andra religioner men endast i privata sammanhang. Landet är en republik där presidenten och parlamentet väljs av folket vart femte år. Maumoon Abdul Gayooms presidentperiod 1978–2008 präglades av politiskt förtryck. Sedan landet infört flerpartisystem valdes demokratikämpen Mohamed Nasheed till ny president i oktober 2008, och Gayooms 30-åriga maktinnehav bröts. I februari 2012 lämnade Nasheed presidentposten och i november 2013 segrade Gayooms halvbror Abdulla Yameen i ett omstritt presidentval. 2018 är nästa presidentval som Nasheed uppges ställa upp i.

trycker på skillnaden mellan wahhabism och praktiserande muslimer:

– Att lämna din familj för jihad kommer inte att ge dig några pengar att försörja din familj. Det är emot islam, där fokus ligger på familjen.

Ungdomarna fångas upp på nätet av IS och blir attraherade av deras "heliga krig", förklarar Abdul Bari.

– De lyssnar inte på oss.

Han försöker nå ut till ungdomar genom att prata om problemet i tv och hålla universitetsklasser i ämnet. Från regeringens sida är det däremot knäpptyst; "de har inte sagt var de står i frågan".

– Nasheed pratade om extremism. Nu finns det ingen opposition, politiska ledare fångslas och ingen vågar uttala sig.

– President Yameen har ett fast grepp om befolkningen och trycker ner allt motstånd.

Trots presidentens försök att tysta motståndet gryr det långsamt i skymundan. På kvällen håller den oberoende tv-kanalen Raajje TV ett livesant tv-inslag om den rådande pressfriheten och yttrandefriheten i landet. Många av tv-kanalens reportrar har tidigare blivit miss-handlade och redaktionen vandaliserad, samtidigt som regeringen hotar att stänga ner tv-kanalen, efter att bland annat korruptionsanklagelser mot president Yameen framkommit i livesändning. Shauna Aminath, som arbetar i partistytelsen för MDP och som beskriver sig som Nasheeds högra hand, är med vid livesändningen.

Hon har som många andra i opposition till den sittande regeringen blivit hotad och ▶

Maldivernas huvudstad Malé är i verkligheten långt från vykortsvacker: smutsig, trafiktung och överbefolkad.

”UNGDOMSARBETSLÖSHETEN ÄR 28 PROCENT. DROGANVÄNDNINGEN OCH BROTTEN ÖKAR. MALÉ ÄR EN SLUM.”

förföljd. Sedan hon blev arresterad vid en demonstration i maj 2015 har hon dessutom, precis som Nasheed, fått terroristanklagelser riktade mot sig. Om hon fälls kan det innebära 25 år i fängelse. Shauna Aminath beskriver läget i Maldiverna som en tidsinställd bomb.

– Vi har en ungdomsarbetslöshet på 28 procent samtidigt som ungdomarna inte utbildar sig utan lever av sina föräldrar, säger hon. Droganvändningen och brotten ökar. Malé har blivit slum.

Att inte ha en växande medelklass är enligt henne ett välregisserat drag av regeringen eftersom ”människor med pengar kräver fler saker av makten”.

– Regeringen vill ha en lågutbildad befolkning, där allt är centrerat till Malé.

Många öar är underutvecklade och saknar sjukvård. Shauna Aminath beskriver sitt land som ”Sydasiens Honduras”.

– Vi har blivit ett transitland för människor- och drogsmuggling.

Trots det är hon optimistisk och försöker se positivt på framtiden.

– Yameen är den minst populära presidenten vi haft. Nasheed kommer tillbaka så småningom.

London genomgår expresidenten Mohamed Nasheed behandlingar för sina ryggsador två gånger i veckan, som han säger beror på att han tidigare suttit fängslad i Maldiverna vid ett flertal tillfällen och blivit torterad.

Café får en pratstund över telefon med demokratikämpen om vad han tror om sitt lands framtid. Tolv år återstår av den fängelsedom som han dömts till, men att sitta bakom galler i hemlandet är inget Nasheed vill göra. Därför hoppas han att fallet kan omprövas och läggas ner.

– Jag vill inte stanna i London som flykting utan vill åka tillbaka till mitt hemland, men vi måste lösa tvisten först, säger han.

Nasheed vill åter bana väg för demokrati i Maldiverna genom presidentvalet 2018. Och demokrati tror han att de flesta vill ha.

– Människor vill ha ett normalt land men kan inte säga det högt – för då åker de i fängelse!

Även om polisen och militären officiellt står på regeringens sida så finns det enligt Nasheed en stor andel som vill se honom vid makten.

– De är splittrade. Femtio procent vill ha tillbaka demokratin.

2014 gjorde han en undersökning som

visade att 200 jihadister hade lämnat landet för att kriga utomlands. Sedan dess lämnar i storleksordningen ”en familj i veckan” landet för att delta i jihad.

– Det utgör det största hotet mot vårt samhälle och stabiliteten i Indiska oceanen.

Samtidigt som inrikespolitiken kokar, beslutade den nuvarande regeringen i våras att avbryta de drygt 40-åriga diplomatiska förbindelserna med Iran. Och i fjol öppnade Irans ärkefiende, sunnimuslimska Saudiarabien, en ambassad i Malé. Anledningen till brytningen med shiadominerade Iran är solklar, menar Nasheed.

– Det är sunniextremister som ligger bakom.

Han tror att en terroristattacker kan inträffa när som helst på resorterna, som precis som i Egypten och Tunisien är sammankopplade ekonomiskt med regeringen – men där man trots det inte kunnat utestänga attacker.

– Extremisterna vill ha sunnidominans genom att skapa politiskt kaos.

Tillsammans med sin advokat, människorättsjuristen Amal Clooney (som avböjt intervju), kräver Nasheed riktade sanktioner mot inflytelserika personer i Maldiverna. Både EU och USA tittar på möjligheterna att sätta in riktade sanktioner. Att sätta ekonomisk press på regeringen kommer att lösa upp knutarna tror Nasheed.

– Det kommer att vara bra för demokratin. ☞

Café har sökt representanter från den sittande regeringen utan framgång.